

Lunds universitet
Sociologiska Institutionen

- En kvantitativ studie om:

Hur upplever vi medievåldet

Författare: Thord Eriksson
Uppsats Soc 344, 41-60p
Vårterminen 2005
Handledare: Malin Åkerström

ABSTRACT

Författare: Thord Eriksson

Titel: Hur upplever vi medievåldet

Uppsats Soc 344, 41-60p

Handledare: Malin Åkerström

Sociologiska Institutionen, vårterminen 2005

Problem/Bakgrund:

Dagligen får vi i Sverige ta del av nyhetsvåldet genom TV, radio och press.

Hur upplever vi detta?

Nyhetsproducenter och mediefolk framför hur viktigt det är att vara upplysta, men samtidigt lyfter mediekritiker fram skadliga effekter med våldsexponeringen.

Väldigt få studier har gjorts i Sverige om hur vi upplever verkligt medievåld, dvs. inte fiktivt våld som visas i filmer och serier. Därför är det av vikt att undersöka detta fenomen.

Syfte:

201 personer har undersökt i denna kvantitativa enkätstudie. Syftet med studien är att undersöka hur vi pga kön, ålder, sysselsättning och utbildning upplever medievåldsnyheter.

För att se skillnader mellan dessa grupper har det statistiska verktyget Multipel regressionsanalys (MRA) används.

Resultaten från denna undersökning visar på att kvinnor och pensionärer har varit de undersökningsgrupper som varit mest negativa till nyhetsvåldet.

Intressant men paradoxalt är att man med åldern i större utsträckning anser att det visas för mycket våld, att våldet påverkar och att det är negativt för framtiden.

Men samtidigt anser man med åldern, att det är mer positivt med medias våldsframställning.

Resultaten har också pekat på att man med högre utbildning är mindre positiv till medias våldsframställning, men samtidigt tror man i mindre utsträckning att det påverkar individer.

Nyckelord: Nyhetsvåld, medievåld, rädsla, påverkan.

Innehållsförteckning

	Sid nr
Introduktion	1-3
Syfte, problemställning och frågeställningar	3-4
Teori	5-11
- Om det visas för mycket våld i media	5
- Rädsla/Obehag	6
- Stämmer överens med verkligheten	6
- Positivt med medias våldsframställning	6-7
- Påverkan att begå brott/avvikande beteende	7-9
- Kön och ålder	9-11
- Vår framtid	11
Metod	12-14
- Bakgrundsvariabler/Urval	12
- Undersökningsspersoner	12-13
- Material	13
- Undersökningens frågor och dimensioner	13
- Procedur	13-14
- Design och statistiska analyser	14
Statistik	15-20
- Kön	15
- Åldersgrupper	15
- Sysselsättning	15
- Högsta utbildningsnivå	15

- Tabell 1 (Se även bilaga 1)	16
- Tabell 2 (Se även bilaga 2)	16
- Tabell 3 (Se även bilaga 3)	16-17
- 3a (Se även bilaga 3)	17
- 3b (Se även bilaga 3)	17-18
- 3c (Se även bilaga 3)	18
- 3d (Se även bilaga 3)	18-19
- 3e (Se även bilaga 3)	19
- 3f (Se även bilaga 3)	19-20
- 3g (Se även bilaga 3)	20

Diskussion 21-29

- Stämmer överens med verkligheten	21-22
- Om det visas för mycket våld i media	22-23
- Hur ofta tänker på våldsexponeringen i media	23-24
- Rädsla/Obehag	24-25
- Påverkan begå brott/avvikande beteende	25-26
- Positiva aspekter med media	27
- Vår framtid	28-29
- Sammanfattning	29
- Svagheter	29
- Framtida forskning	29

Bilagor

- Bilaga 1 Medelvärde och standardavvikelser
- Bilaga 2 Medelvärde och standardavvikelser
- Bilaga 3 Statistiktabeller 3 a-g
- Bilaga 4 Introduktionspapper
- Bilaga 5 Enkäten

Introduktion

I introduktionen och teoriavsnittet presenteras endast tidigare forskning och teori.

Den fotografiska tekniken (Berge och Kunstlicher, 1996) har inneburit en revolution för människans förhållande till sin omvärld. Sedan några decennier tillbaka kan vi åse massmord, krig och andra brutala våldsinslag i Tv. Genom tekniken får vi ta del av allt utan att vara fysiskt närvarande.

Exempelvis har vårt förhållande till våldsskildringar genomgått en remarkabel förändring. Sådant som bara för något decennium sedan var otänkbart att visa, passerar ganska obemärkt idag. Speglar denna förändring ett annorlunda samhällsklimat? I vår tid tycks det vara massmedier i form av dagspress och Tv som förser oss med texter och bilder som speglar våra skräckfantasier, där censuren om vad som inte får visas blivit allt vagare.

Förändringen i medielandskapet har enligt Von Feilitzen (2001) en stor påverkan på vår vardag. Medier är integrerad in i det dagliga livet och bildar en speciell kulturell dimension genom människan. Den västliga och moderniserade delen av världen har allt mer influerats av en intensiv och genomträngande mediekultur. Studier om mediepåverkan utgår oftast från olika teorier och metoder, men resultatet brukar peka åt samma håll. Resultaten från studierna är ofta gjorda och hämtade från Nordamerika och Europa. Då dessa länder endast representerar en liten del av alla länder och då medieflödet är väldigt olika i många länder – är det svårt att generalisera.

Ett land som Sverige (Papadopoulos och Höijer, 1996) står emellan olika interna åsiktsläger ifråga om medieviolens exponeringens orsaker, art, effekter och nivå. Dels vill man ha rätten att kunna uttrycka sig i den demokrati man lever i, å andra sidan vill man dra åt remmen om vad som ska och bör visas för allmänheten genom kontroll och censur.

Det är viktigt (Barker, 1997) att tänka på vilka effekter som kan uppkomma, hur nyheterna framförs och om eventuella effekter kan härledas till medier, samt om effekterna kan fastslås som skadliga.

Debatten om detta är en ofta aktuell tvist mellan ”mediekritiker” och ”medieförsvare”.

Motstridiga känslor (Papadopoulos och Höijer, 1996) framkommer ständigt om våldsexponeringen i medier. Dilemmat ligger här i konflikten mellan upplysningsideologin och de skadliga effekter som våldsexponering kan medföra.

Tanken med nyhetsproducenternas (Höijer, 1994) upplysningstanke härstammar från upplysningstiden – föreställningen att det är önskvärt att vara en informerad medborgare. Hagen (1994) hävdar att ambitionen att vara en god upplyst medborgare är ett av de viktigaste motiven bakom nyhetstittandet.

Nyhetsproducenterna (Liblik, 1994) vill ofta framhäva att det är vår skyldighet att visa det som händer i samhället. Låter man bli att visa våldet, så låter man bli att visa en del av sanningen. TV-producenter menar, om de grova bilderna inte skulle visas, skulle vi medverka till att bygga något slags ”Idyllien”, där våldet inte finns.

Producenterna menar att man gör avvägningar så att folk kan ta till sig det man vill berätta utan att de mår illa. Samtidigt hyser många nyhetsproducenter (Liblik, 1994) den motsägelsefulla uppfattningen att de själva har blivit mer avtrubbade än publiken eftersom de som nyhetsproducenter har sett mer nyhetsvåld.

Två stora oroande faktorer (Papadopoulos och Höijer, 1996) som mediekritiker lyfter fram är de möjliga effekterna som medie våldsexponeringen har på hela samhället, samt att vissa grupper och individer är särskilt känsliga för medieexponeringen.

En vanlig uppfattning om den journalistiska institutionens traditionella självförståelse är att den är alltför optimistisk och ensidig, för att inte säga naiv och därmed orimlig att längre ha som utgångspunkt för en diskussion om nyhetsvåldets verkningar. Det förefaller svårt att belägga några positiva effekter överhuvudtaget av den allt blodigare och allt mer närgångna bildrapportering från samhällets blodiga vardagar, världens krig och katastrofer.

Papadopoulos och Höijer (1996) menar att man många gånger kan önska att den journalistiska nyhetsinstitutionen, istället för att slentrianmässigt hänvisa till ett föråldrat upplysningsideal var mer öppen att diskutera de svåra frågor som de allt våldsammare nyhetsbilderna väcker.

Var går exempelvis gränsen för vår förmåga att uthärda och i positiv handling omvandla, brutala nyhetsbilder? I hur hög grad avspeglar eller iscensätter nyhetsmedier våld?

Denna kritik och försvar av medie våldet kan sammanfattas enligt följande. Samhällsgrupper (Dahlquist, 1998) som ofta angriper medie våldet är kuratorer, psykiatriker, psykologer, lärare och forskare. Bland de som hävdar att medie våldet inte är fullt så skadligt eller att det bör omfattas av yttrandefriheten är bl.a. nyhetsproducenter/journalister och humanistiskt orienterade forskare. Medan de förstnämnda sätter hälsa, välbefinnande och

samhällsutveckling i centrum, tenderar de senare att sätta yttrandefrihetsbegreppet och upplysningstanken som främsta försvarsargument.

Både mediekritikerna och försvararna (Papadopoulos och Höijer, 1996) vill lyfta fram sina ”sanningar” och ständiga debatter förekommer, dock har debatten blivit oproduktiv och steril.

Debatten (Buckingham, 1997) om medievåldet och hur det påverkar har egentligen lite att göra med medier. Istället handlar det om moral och politiska övertygelser som är rotat i folks rädsla och brist på erfarenheter av sociala förändringar – vilket skapar obehaglig känsla för framtiden.

Lloyd (1989) menar att oavsett medievåldets effekter så har nyhetsmediet blivit en konstituerande del av hela vår samhällsstruktur. Det bidrar starkt till att inte bara integrera utan också konstruera samhället och nationen. Om det på 1920-talet var riksdagen som utgjorde den viktigaste arenan för politisk debatt, så har denna arena från 1980-talet förskjutits till massmedierna.

Syfte och problemställning.

Syftet med denna uppsats är att belysa hur individer i Sverige upplever det våld som speglas utifrån medier. Undersökningen rör ”verkligt” våld som TV-nyheter/dokumentationer, radionyheter och dagspressen framställer och inte fiktivt konstruerat våld som visas genom filmer och serier.

Annan (Von Feilitzen, 2001) forskning har oftast koncentrerat sig mer på fiktiv våldsunderhållning än om nyheter och verklighetsskildrat våld.

Mitt syfte med denna undersökning hade haft en tendens att tangera mycket av tidigare forskning om inriktningen fokuserats på fiktivt medievåld.

För mig är forskning om nyhetsvåld av yttersta vikt, då vi dagligen omger oss med detta våld från TV, press och radio.

För att precisera våldet i min undersökning så rör det våld som vi ständigt matas med från medienyheter som T.ex. hot, rån, misshandel, våldtäkter och krig. Ibland är definitionen på våld väldigt svår och situationsbunden.

Nordiska medicinalstatistiska kommittén (NOMESKO, 2005) använder följande definition för våldsskador ”En våldshandling är ett övergrepp på en eller flera personer som

medför skada på minst en av dessa personer”. Denna definition fokuserar på personskada och inte egendomsskada, där skadan kan vara både fysisk och psykisk som resultat av handlingen.

Studien rör både män och kvinnor från 18 år och uppåt. En avgränsning i undersökningen är att endast svenska medborgare undersöktes. Detta för att bredare teoretiska förklaringar angående kultur hade varit nödvändigt om studien rört mer än svenska personer.

Visst har många svenska medborgare olika kulturella värderingar och normer, med detta är ett försök att begränsa studiens teoretiska del.

Sysselsättning och utbildningsnivå är två faktorer (förutom kön och ålder) som studeras för att se om eventuella bakgrundsfaktorer eventuellt kan vara orsak till olika upplevelser av medievåldet.

Graden av upplevd medievåld undersöks, liksom hur ofta individerna tänker på denna våldsskildring. Dessutom svarar informanterna på huruvida mediens framställning av våld överstämmer med verkligheten.

Förutom ovanstående upplevelsefaktorer, så rör undersökningen i vilken grad informanterna upplever rädsla/obehag som följd av våldsframställningen. Förutom dimensionen rädsla/obehag svarar informanterna på i vilken grad medievåldet medför positiv information för individen, likaså i vilken grad informanterna tror medievåldet påverkar människor. Dessutom svarar informanterna på i vilken grad dem tror att medievåldsframställningen har påverkan för framtiden.

Utifrån ovanstående framställning mynnade den grundläggande frågeställningen ”Hur vi upplever medievåldet” ut i följande frågeställningar:

FRÅGESTÄLLNINGAR

Finns det någon skillnad mellan könen, i åldern, sysselsättningarna och högsta utbildningsnivåer utifrån följande frågeställningar/variabler:

- 1) Visas det för mycket våld i medier?
- 2) Tänker du ofta på det våld som visas i medier?
- 3) Stämmer mediens framställning av våld överens med verkligheten?
- 4) Rädsla/Obegag av mediens våldsframställning
- 5) Positivt med mediens våldsframställning
- 6) Mediers påverkan att begå brott/avvikande beteende
- 7) Vår framtid

Teori

Om det visas för mycket våld i medier

Papadopoulos och Höjer (1996) menar att många nyhetsjournalister hävdar att dem bara rapporterar om vad som faktiskt händer i världen. Visas det blodigt våld i en TV-sändning så är det därför att händelsen i fråga var så blodig och våldsamt.

Detta synsätt bortser dock från det faktum att nyhetsmedier själva utgör aktörer på den världspolitiska scenen. TV-kamerorna bidrar aktivt till att forma de händelser de skildrar – såväl direkt som indirekt. Direkt genom att kamerornas fysiska närvaro på platsen kan påverka människors beteende och därmed bidra till att förändra händelseförloppet. Indirekt genom att de bilder TV-nyheterna förmedlar inte kan spegla ett skeende i hela dess bredd och omfattning, utan bara ge en snävt beskuren version av vad som inträffat. Därmed bidrar nyhetsjournalisterna till att definiera och konstruera händelsen.

Gitlin (1980) menar att nyhetsjournalisterna generellt tenderar att fokusera på våld och dessutom starkt överdriva våldets omfattning och brutala karaktär i förhållande till den aktuella händelsen.

Mellan åren 1979 och 1993 jämförde Cronström (1994) våldsskildringarna i nyhetsprogram (Rapport 1979-1993 och TV4 1993). 1979 handlade 16 procent av nyhetsinslagen i Rapport om våld. 1993 handlade 25 % av Rapports inslag och ungefär lika stor andel, 28 % av TV4 nyheternas inslag om våld. Med den procentuella ökningen av våldsinslag ökar även intensifieringen och fokuseringen på allt grövre våld, – med det följer även en allt vagare censur om vad som får visas. I nästan vartannat våldsinslag idag i Rapport visas det dödade och skadade människor. Närbilder av det som vi alla innerst inne fruktar och fasar inför – lidande och våldsamt död – har mer eller mindre blivit vardagsmat.

Liblik (1994) skriver i sin studie att de inslag som Rapport och Aktuellt väljer att visa, i stor utsträckning just är inslag med våldsskildringar.

I en SOM (organ för undersöknings och seminarieverksamhet) undersökning 2000 ansåg 47 % av undersökningspersonerna att nyhetsprogram visade våldsskildringar i mycket stor och ibland för stor omfattning. Totalt sett står fakta och nyhetsprogram för 10 % av det totala våldsskildringsutbudet på TV (Carlsson, 2000).

TV, pressen och radio (Liblik, 1994) har många gånger stark konkurrens från konkurrenterna – därmed gör ofta medier vad dem kan för att överleva – ibland med eller utan tillräcklig moralisk insikt.

Rädsla/Obehag

Medier (Berge och Kunstlicher, 1996) gestaltar vårt namnlösa våld. Med sina bilder och sitt sätt att berätta, konstruerar medier våldsskildringar, vilka kan ses som ett språk. Det möter och organiserar de delar av vårt omedvetna vi upplever som alltför skämmande och som vi ännu inte kunnat ge ord eller bilder för. Ur det här perspektivet kan våldsskildringar ses som en form av regulator för psykiska spänningar. De våldsscener som massmedier gestaltar, inrymmer en omedelbar tolkning av de psykiska rädslor vi brottas med. De bildar en motsvarighet till våra inre föreställningar, föreställningar som är djupt rotade i vår mänskliga existens och kanske ytterst en del av en psykisk struktur som ska främja vår överlevnad.

Berge och Kunstlicher (1996) menar att vi försöker mildra vår skräck genom att placera den på annat håll, men det skydd som projektionerna erbjuder försvagas genom den realitet TV-nyheterna bjuder på. Deras bilder av obegripligt våld väcker förnyad skräck, då gränsen mellan fantasi och verklighet luckras upp. Berge och Kunstlicher (1996) menar att bilden av ett massivt och närvarande våld kan leda till att det känns säkrast att beväpna sig. Enligt Freud (2001) uppkommer vår rädsla som ett resultat av ett igenkännbart hot, medan ångest är känslomässiga reaktioner på befarande hot, vilket har sitt okända ursprung i det omedvetna. Rädsla och ångest är naturligt och viktig för hur vi ska reagera gentemot faror.

Stämmer mediers framställning av våld överens med verkligheten

Skildringen av kriminalitet (Papadopoulos och Höijer, 1996) i tidningar och nyhetssändningar har blivit alltmer framträdande under de senare åren. Graden av kriminalitet står inte alltid i proportion till det verkliga våldet i samhället. Därmed kan det tyckas att våld alltmer blivit en produkt för marknadsföring, där den eventuella skadligheten för individ och samhälle förbises.

Medier (Dahlquist, 1998) motsätter sig detta argument och menar att det är verkligheten som visas och att den visar vad folk vill se/höra. Felson (1996) tillägger här att medier oftast lägger lite extra "krydda" åt sina nyhetsrapporter för att dra till sig tittare och åhörare. Carlsson (2001) menar att det finns tecken som visar att medieivåldet ofta ger felaktiga föreställningar om våldet i verkligheten.

Genom medier (Dahlgren, 1981) skapas och formas mycket av allmänhetens sanning. Dock är inte medier en neutral reflektion av världshändelser, medier är istället en social konstruktion som producerar resultat tagna av människor.

Positivt med mediers våldsförställning

Även (Von Feilitzen, 2001) om medier kan orsaka problem, så representerar det också sociala och kulturella resurser. Olika typer av aggression kan vara nödvändigt och konstruktivt, som exempel att försvara sig från förtryck.

Mycket forskning (Dahlgren, 1981) om TV nyheters innehåll visar att dess innehåll är väsentligt för vår kunskap och för att vi ska kunna orientera oss på ett bra sätt i världen. TV-nyheter kan ses som en pågående socialisation, där den konstanta strukturen och det tematiska innehållet ger ett innehåll till oss som vi tolkar och ger mening till.

TV-nyheternas struktur och tematiska innehåll skapar en symbolisk värld av händelser, folk och objekt. På så sätt lär vi oss världen genom hur den presenteras i medier, en relation skapas mellan informationen och individerna.

Drygt hälften (54%) av nyhetstittarna i Höijers (1994) undersökning instämde utan minsta tvekan i påståendet ”TV-nyheterna måste visa våldsbilder för att vi skall bli upplysta och reagera på våldet i världen”. Var fjärde person (26%) är ambivalent och bara 14 procent tar klart avstånd från påståendet. Även om det är långt ifrån alla så är det dock många nyhetstittare som delar nyhetsproducenternas uppfattning om att upplysningsideologin och sanningskriteriet gör det nödvändigt att visa även fasansfulla bilder av våld och dess konsekvenser. Samtidigt är det många som motsätter sig detta och menar att det kan bli för mycket, att man blir avtrubbad och till slut inte reagerar på någonting längre.

I Höijers (1994) studie uppgav 51% av tittarna att de ganska ofta eller ofta reagerar på våldet, 23% att de inte alls reagerar och 14% att de reagerar ibland men för det mesta inte.

Majoriteten av undersökningsspersonerna i Schlessingers et als (1998) studie ansåg att det var rätt av medierna att visa en relativt hög grad av nyhetsvåld. Detta var nödvändigt för att orientera sig i världen.

Påverkan att begå brott/avvikande beteende

TV-nyheterna (Höijer, 1994) försöker genom berättarteknik, musikeffekter och annan teknik ”väcka” publiken emotionellt för att få dem betagna och följa med utbudet som bjuds av programmet. Visuellt nyhetsvåld visade sig i Schlessingers et al's studie (1998) mer effektivt påverka undersökningsspersonerna än radio.

Medier (Höijer, 1994) räknar självfallet med att den information dem sprider väcker starka känslor, dock inte irrationella känslor, som t.ex. våldsam aggression eller perversa njutningar. Våld sägs visas med syftet att det ska förhindra vidare våld och övergrepp.

Är detta då inte bara ett önsketänkande från medierna? Somliga hävdar ju motsatsen: att dessa bilder på sikt leder till passivisering, alternativt aktivering i form av ökat våld.

Utifrån mediernas synvinkel så måste dem till viss del förutsätta ett slags förträngande av känslor.

I TV:s nyhetsvåld (Papadopoulos och Höijer, 1996) återfinns en intressant paradox. Å ena sidan antas detta våld aktivera medborgarna: i bästa fall till att agera mot våld, i sämsta fall till att ”hämma” våldet och själva bli mer aggressiva och våldsamma - ”våld föder våld”.

Å andra sidan antas det dokumentära TV-våldet passivisera och avtrubba medborgarna och antingen leda till känslomässig apati eller moralisk frustration.

Simmel (1981) menar att den psykologiska grundvalen för storstadsmänniskans personlighetstyp är den intensifiering av nervlivet som beror på de snabba och oavbrutna växlingarna av yttre och inre intryck. Storstadsmänniskans personlighetstyp som naturligtvis modifieras genom tusentals individuella särdrag – skapar sig på detta sätt ett organ, som skyddar mot rotlöshet. Detta ger storstadsmänniskan en blaserad attityd, som i första hand är följden av att nervernas stimuli växlar snabbt, varvid kontrasterna följer tätt på varandra. Efter en tid kan nerverna sluta att reagera, som ända utvägen för anpassning till de ständiga intrycken.

Om vi som Höijer (1994) anser blir allt mer avtrubbade genom allt våldsnyhetsstittande, hur länge kan vi då bibehålla vårt medlidande när de inträngande bilderna sköljer över oss?

Genom olika forskningsresultat som uppkommer är det svårt att dra någon enhetlig slutsats om massmediernas påverkan på individen (Felson, 1996). De flesta skolorna som arbetar inom detta fält anser dock att olika påverkande effekter uppkommer genom massmediernas exponering av känslomässiga nyhetsrapporter.

Våldsexponering (Cooley-Quille et al, 2001) har visat sig vara en orsak till aggressivt beteende i många studier. Likaså antas det att upprepad exponering av verkligt våld har en tendens att förändra kognitiva, affektiva och beteende processer. Likaså kan upprepande (Von Feilitzen, 2001) rädsla som inte behandlas utan förträngs, förr eller senare få utlopp i ångest, ångslan, depression, eller aggression.

Att utsättas (Ceballo et al, 2001) för ständig våldsskildring kan också orsaka olika emotionella reaktioner, såsom rädsla, ilska, oro och depression. Exponering av stark och upprepande verkliga medie-våldsskildringar kan också innebära avtrubbning. Här menas avtrubbning med att kognitiva, emotionella och ytterst: att beteenderesponser till stimuli försvagas - likaså kan moral och empatiförmåga försämrans.

Däremot menar Von Feilitzen (2001) att det inte endast går att beskylla medier för individers våldstendenser, utan att detta är mer komplext än så. Likaså kan ingen enskild forskning visa hela bilden. Istället kompletterar olika forskningsresultat varandra – som pusselbitar i ett pussel. Ofta visar sig medier vara en förstärkande orsak och inte en huvudorsak. Exempelvis (Linné, 1995) svarar mediernas påverkan till våldsinriktat beteende endast för 10% och är därmed inte den ända orsaken till våldet i samhället.

Dahlgren (1981) menar att medieutbudet internaliseras i oss individuellt – hur vi uppfattar och tar till oss informationen beror också på sociala och biografiska faktorer. Hur vi tar till oss informationen kan vara reflexivt eller icke-reflexivt. Begreppet reflexivt speglar hur människan medvetet ”skapar” sig själv och omgivningen genom dess aktiviteter. Reflexivitet gör det möjligt att individen kan tänka över händelser och finna alternativa lösningar till de sociala omständigheterna. Ett icke-reflexivt medvetande ser inte sig själv som en deltagare i konstruktionen av den sociala världen.

Den allmänna opinionen (Dahlquist, 1998) i Sverige hade 1996, enligt Weibull en stark övertygelse att medieviolens bidrog till aggressivt beteende. Hela 81% röstade i någon grad för att medieviolens påverkar till aggressivt beteende.

Kön och Ålder

Höijer (1994) menar utifrån sin kvalitativa intervjustudie att även om man inte ska hårdra skillnaderna mellan kön, så har kvinnor ofta svårare att uthärda att se bilderna av våldet och lidandet i nyhetsprogrammen än vad män har. Kvinnor blir ofta mer ledsna, börjar gråta eller blir illamående och de blundar oftare när det blir för outhärdligt eller tittar bort. Äldre kvinnor reagerar mest. Ibland finns det inslag av skuld och skamsenhet i upprördheten. En skamsenhet över att man själv sitter i trygga vardagsrum och bara kommer i kontakt med lidandet genom TV-skärmen. Män är benägna att avskärma våldet och stålsätta sig så att de inte blir berörda av att se det. Män uttrycker oftare att de har blivit vana att se grymheter som sker i världen på TV-nyheterna, att de blivit immuna eller avtrubbade.

Roe (1993) menar att det finns olika teoretiska förklaringar från olika skolor till skillnaden mellan könen i reaktionerna på nyheterna, både biologiska och sociala betingade skillnader. Orsakerna till skillnaderna råder det mycket olika uppfattningar om.

Det är dock svårt att fränkomma att det finns ett samband mellan den manliga kulturen och våldet. Våld är en del av den manliga sfären. Män finns som aktörer bakom det mesta av våldet i världen. Nedärvt och/eller socialt inlärt, redan som småbarn fascinerar pojkar av våldsamma dataspel, TV-program och lekar.

Att kvinnor reagerar mer skulle kunna förklaras av kvinnors vårdande kulturmönster och kvinnors större sociala förmåga till empati. Dock finns andra förklaringar. En annan förklaring innebär att det är mer traumatiskt för den manliga publiken att se våldet än för den kvinnliga publiken. Män stålsätter sig för att skydda sig mot myten om våldet som en manlig egenskap.

May (1994) menar att kvinnor inte på samma sätt är hotade i sin kvinnliga identitet när de tar del av de realistiska våldskildringarna. De kan istället stärkas i sin positivare bild, myten att våld inte är en del av den kvinnliga kulturen - det är något som män utövar. Genom att kvinnor finner en inre möjlighet där de inte blir kränkta i sin jagidentitet kan de också bevara en större öppenhet inför våldsskildringar och finna ett större utrymme för emotionella reaktioner.

En annan skillnad (Papadopoulos och Höjjer, 1996) mellan kvinnor och män är helt enkelt att det är mer socialt acceptabelt för kvinnor att reagera emotionellt. Något som män tidigt lärt sig att hålla tillbaka. Kulturen föreskriver kvinnor att vara känsligare men män anses som veklingar om de är känslösamma.

I Höjkers undersökning (1994) var det stora skillnader mellan kvinnor och män och mellan olika åldersgrupper. Var tredje man (32%) säger sig inte reagera alls på våldet. Färre än hälften av männen, 41%, säger sig reagera ofta eller ganska ofta. Bland kvinnorna är situationen en annan. En majoritet av kvinnorna (59%) uppger att de reagerar ofta eller ganska ofta på det realistiska våld som skildras i nyheterna. Endast var sjätte (16%) kvinna har blivit van och reagerar inte.

Schlessingers et al's studie (1998) om hur kvinnor reagerar på medie våldets nyheter visade sig vara högt korrelerat med oron för egen del och oron för att barn skall utsättas för den bild medier visar av samhället. Oron var störst angående sexuella övergrepp.

69% av kvinnorna i Carlssons (2000) undersökning ansåg att våldsutbudet i medier kraftigt ökar aggressivitet. Detta kan jämföras med 57% av männen. 70% av de med låg utbildning ansåg att våldsinslagen i medier leder till kraftig ökad aggressivitet. Detta kan jämföras med 55 % av de medel utbildade och 60% av de högutbildade. Likaså desto äldre undersökningspersonerna var, desto mer ansåg dem att våldinslag leder till ökad aggressivitet.

Genom mognad (Barker & Petley, 1997) blir vi allt räddare för realistiskt våld, i jämförelse med när vi var barn – då det fantasifulla fiktiva våldet utgjorde den största rädslan. Detta (Von Feilitzen, 2001) pga. att vi blir mer rädda om våldet associeras med egna erfarenheter och det ger möjlighet för identifiering som oftast sker med åldern.

Flera studier av visar på att det finns kritiska inlärningsperioder då barn är som mest mottagliga för våldsinfluenser från TV. Tidig vana av TV-tittande (våldsinslag) har en tendens att orsaka aggression i större utsträckning än för barn med mindre TV vana i yngre år.

I Birgitta Höijers studie (1994) var skillnaden i åldersgrupperna ännu större än mellan könen. Ungdomar var de som var minst berörda av att se nyhetsinslag om våld, medan äldre var de som blev allra mest berörda. I åldersgruppen 15-19 år var det knappt var tredje (28%) individ som reagerade ganska ofta eller ofta på bilderna av våld i TV-nyheterna. I den äldre åldersgruppen, de mellan 65-99 var det en bred majoritet (68%) som reagerade ganska ofta eller ofta.

Äldre (Schlessinger et al, 1998) män var de som främst tyckte att nyheterna var viktiga att följa, även om för mycket våldsinslag visades.

Särskilt lite (Höijer, 1994) reagerade de unga pojkarna och särskilt mycket de äldre kvinnorna. De yngre motiverade ofta svaren med att ”Det är ju så det ligger till, så det är väl inget med det” eller ”Verkligheten är hemsk och där människan också”. Många ungdomar tycker det är mer eller mindre en normativ företeelse med våld. Men kanske är det nödvändigt för ungdomen att försöka göra sig mindre känslig inför de realistiska våldskildringarna. Detta för att hålla våldet på distans för att inte göra attityden till livet alltför pessimistiskt.

Kanske ändras denna syn med åren då individen blir ansvariga för sin egen familj och barn – när allt mer ansvar byggs på.

Vår Framtid

Medieeffekterna (Barker, 1997) används till stor del som formbarhet av individer. Media är en stor maktapparat som påverkar individens psykiska värld och att spegla verkligheten utifrån nyhetsrapporterna som flödar omkring i samhället.

Många gånger uppfattar människan verkligheten utifrån hur den speglas i medier. Därför är vi beroende av hur medier speglar ”verkligheten”, en verklighet som blir vår. Det är väldigt lätt att acceptera mediernas framställningar – utifrån hur de visar att verkligheten förhåller sig.

Människor har lättare att leva med nyhetsvåldet om dem kan förstå och ta del av det på ett hanterbart och sunt sätt.

Barker (1997) menar vidare att dagens yngre generation socialiseras in i en helt annan medievärld än vad den äldre generationen gjorde. Då nyhetsvåldet blivit alltmer ”naturligt” för allmänheten finns risken att kommande generationer ser våldet som en mer naturlig företeelse i livet.

Metod

I detta avsnitt kommer det praktiska tillvägagångssättet att presenteras. Först redovisas vilka personerna och vilket material som användes i studien. Efter det kommer en redogörelse för frågformulärets frågor och dimensioner. Därefter redovisas proceduren och den statistiska analysen som användes vid studien.

Bakgrundsvariabler/Urval

De använda gruppvariablerna i studien är kön, ålder (de kan fylla i cirka då detta kan vara en känslig fråga för vissa), om de är svenska medborgare, sysselsättning (om de arbetar, är arbetslösa, studerar eller är pensionärer). Om de är arbetslösa eller inte fyllt i något av alternativen så stryks dem från undersökningen.

Undersökningsspersonerna tillfrågades också om deras högsta utbildningsnivå (Grundskola, Gymnasiet/Komvux och Högskola/Universitet). Vissa pensionärer angav att dem gått realskola – dessa svar tillades till gymnasiet/komvux kategorien vid databehandlingen.

Uppdelningen av sysselsättning gav möjlighet till att samla intervjupersonerna under samma tak, som T.ex. studerande i klassrum och arbetande på arbetsplatsen. Anledningen till de olika grupperna (sysselsättning och högsta utbildning) är att dessa faktorer troligen påverkar individers sätt att tänka och bete sig.

De olika grupperna ger då kanske förutsättningar till skillnader till upplevelsen av medieväldet. De grupper som jag använde i studien var studerande, arbetande och pensionärer – med en förplanerad åldersintervall på 18+. Anledningen till 18+ var också en begränsning då utvecklingsteorier kunde ha varit nödvändigt i frågan om barns olika steg av mottaglighet.

Undersökningsspersoner

Studien genomfördes på 201 personer, 97 män (48%) och 104 (52%) kvinnor. Åldern låg mellan 18 och 85 år. Undersökningsspersonernas medelålder var 43 år, där mannens medel var 45 och kvinnans 41. De som arbetade hade en medelålder på 39 år, de som studerade 26 och pensionärerna 73 år. De som hade grundskola som högsta utbildning hade en medelålder på 67 år, de med gymnasieutbildning 38 år och de med universitet/högskola utbildning 28 år. Undersökningsspersonerna delades upp i tre åldersgrupper: yngre (18-39), medelålders

(40-64) och äldre (65+). Eftersom undersökningen gäller upplevelsen av medievåld så berörs alla av detta, enda kriteriet är att undersökningspersonerna fyllt 18 år.

Material

En kvantitativ strukturerad enkät (bilaga 5) med relevanta frågor utifrån ämnet användes. Enkäten bestod av sammanlagt 43 frågor (exklusive bakgrundsfrågor) där 40st är uppdelade i fyra dimensioner. Frågeformuläret är utvecklat av undersökningsledaren själv och det är första gången denna enkät används vid en undersökning. En pilotstudie utfördes först på 15 individer innan undersökningen började, detta för att se hur individerna uppfattade frågorna och om något var oklart. Skalan på enkäten går från 1 till 5, där 5 representerar något väldigt högt. Samtliga frågor på enkäten är skalmässigt riktade åt samma håll.

Undersökningens frågor och dimensioner.

De tre första påståendena/frågorna nedan är enskilda frågor på enkäten. De övriga (förutom bakgrundsfrågorna) konstruerades till index vid databearbetningen, där 10 frågor representerar varje dimension. Exempelvis är rädsla/obehag ett index konstruerat av 10 relaterade underfrågor (se bilaga 4 för mer information).

Frågor

Det visas för mycket våld i medier

Tänker du ofta på det våld som visas i medier

Mediers framställning av våld stämmer överens med verkligheten

Dimensioner

Rädsla/Obehag

Positivt med mediernas våldsförställning

Påverkan att begå brott/avvikande beteende

Vår framtid

Procedur

Jag valde ut olika grupper: studerande, anställda och pensionärer. De som studerade på högskola/universitetsnivå undersöktes i sociologiklasser på Lunds universitet. De som studerade på gymnasie/komvux nivå undersöktes på Folkuniversitetet i Helsingborg. Angående den arbetande delen av urvalet, så undersöktes personal på Helsingborgs lasarett, Romarestiftelse (hem för sjuka, också Helsingborg) och i en kiosk/tobak (också

Helsingborg). Pensionärerna i undersökningen undersöktes på olika pensionärsföreningar i Helsingborg. Förutom personerna på dessa undersökningsplatser, så var en liten del av urvalet vänner till undersökningsledaren (men ändå inom ramen för arbetande, studerande eller pensionär) och undersöktes antingen hemma hos undersökningsledaren eller i undersökningspersonens bostad.

Sammanlagt önskade 32st (14%) personer att inte ingå i studien, vilket de deklarerade direkt vid tillfrågningen. 14st (6%) svarade inte på samtliga frågor under undersökningens gång och ströks därmed helt från undersökningen.

Pensionärerna var de som var mest entusiastiska att ingå i studien, detta motiverades av att de upplevde det våld som medieryheter framställer som mycket ordskapande.

Undersökningsledaren tillfrågade först ordförandena på pensionärsföreningarna om tillträde och sen samlades flera pensionärer åt gången (vecko/månadsmöten) för att delta i undersökningen. För att få tillgång till individerna som studerade, så tillfrågade undersökningsledaren först läraren som skulle hålla vid föreläsningarna, om tillstånd för undersökning.

På lasarettet och Romarestiftelse i Helsingborg samlades deltagarna under samma tak för att göra undersökningen. I kiosken/tobaken tillfrågades undersökningsindividerna enskilt om de var intresserade av att delta i undersökningen. De personer som var bekanta till mig gjorde undersökningen antingen hemma hos dem själva, eller hemma hos mig. Platser som kiosken/tobaken och bekanta tillkom pga. att få så jämn fördelning på könen och åldersgrupperna som möjligt.

Vad som var gemensamt för samtliga undersökningspersoner var att undersökningsledaren ständigt var närvarande vid datainsamlingarna, detta för att eventuella frågor och funderingar direkt skulle kunna besvaras – vilket klargjorde studiens syfte ännu mer för undersökningsdeltagarna. Alla undersökningsdeltagare fick ta del av studiens syfte, tillvägagångssätt och etik (se bilaga 5). En sammanställd rapport av studien lovades att tilldelas till de som var intresserade när undersökningen var klar.

Design och statistiska analyser

Samtliga frågor utifrån enkäten har en 5 gradig skala, där 5 betyder att man instämde starkt. Multipel regressionsanalys (MRA) utfördes för att kunna predicera utfallsvariablerna utifrån de oberoende variablerna. Denna statistiska metod gav detaljerad information om skillnader mellan grupperna i undersökningen.

Statistik

I detta avsnitt presenteras databearbetningen. Först presenteras fördelningarna av bakgrundsvariablerna i undersökningen. Därefter presenteras medelvärde och standardavvikelser för de beroende och de oberoende variablerna. Efter det presenteras multipla regressionsanalyser (MRA) för respektive beroende variabel. Multipel regressionsanalys betyder att man använder flera oberoende variabler för att se hur dem står sig till en beroende variabel. Härmed kan man se skillnader mellan de oberoende, samt hur mycket de utgör i förklaringen av en beroende variabel. All signifikansnivå har varit .05. I studien ingick totalt sett 201 personer.

Kön

I undersökningen ingick 104 (52%) kvinnor och 97 (48%) män.

Åldersgrupper

Åldrarna i undersökningen sträckte sig från 18 upp till 85 år och delades upp i kategori 1 (18-26år), 2 (27-59 år) och 3 (60år+). Kategori 1 består av 75 (37%) personer, kategori 2 66 (33%) personer och kategori 3 60 (30%) personer.

Sysselsättning

Undersökningen utgår från 3st sysselsättningskategorier, dvs. arbetar, studerar och pensionär. Totalt ingick 54st (27%) arbetande, 89st (44%) studerande och 58 (29%) pensionärer.

Högst utbildningsnivå

Undersökningen hade också 3st kategorier för högsta utbildningsnivå, dvs. grundskola, gymnasiet/komvux och universitet/högskola. 56st (28%) hade grundskola som högsta utbildningsnivå, 76st (38%) hade gymnasiet/komvux och 69st (34%) högskola/universitet.

Tabell 1 (se bilaga 1 för statistiktabel)

Här visas medelvärdena och standardavvikelseerna för de beroende variablerna i undersökningen, kopplat till de uppdelade kategorierna.

Tabell 2 (se bilaga 1 för statistiktabel)

Här visas medelvärdena och standardavvikelseerna för de beroende variablerna i undersökningen, kopplat till de totala kategorierna.

Tabell 3 (Se bilaga 3 för statistiktabel)

Här visas den multipla regressionsanalysen, mellan de beroende och oberoende variablerna i undersökningen.

Resultaten är signifikanta och R²-värdena förklarar hur stor del som kan föras tillbaka på de beroende variablerna. Exempelvis kan bakgrundsvariablerna förklara 42% av individernas rädsla/obehag inför medievåld.

Tolkningen har valts att redovisas utifrån R²-värdet då undersökningen innehåller 201 individer (en tumregel säger att under 200 används det justerade R²-värdet).

Den multipla regressionsanalysen visade på en del höga VIF-värden (se bilaga 3).

Förklaringen till de höga VIF-värdena är att vissa oberoende/bakgrundsvariabler samvarierade med varandra på ett sätt som ger snedvridna resultat. Exempelvis kan man inte både testa ålder och sysselsättningsgrupper (arbetande, studerande och pensionär) i samma test mot en beroende variabel.

Därför har MRA **delats upp i tre tester**, en med alla bakgrundsvariabler, en utan ålder och en utan sysselsättning. Resultatet blev att VIF-värdena sänktes och risken för samvarierande (multikolinjäritet) minskade.

Nedan visas multipla regressionsanalyser mellan de beroende och oberoende variablerna. De oberoende variablerna har kodats om till dummyvariabler, dvs. att man utgår från en

referenskategori. Exempelvis är grundskola referenskategori till gymnasie och universitets/högskolenivå. Annat exempel är könsdummyn, där mannen är referens till kvinnan. I den multipla regressionsanalysen användes inte åldersgrupper utan åldern i kontinuerligform, dvs. från 18-85 år. Detta pga. att ålder redan är kvantitativ och därmed inte behövs kodas om. Alla oberoende variabler har testats i förhållande till respektive oberoende variabel, men det är endast de signifikanta resultaten som redovisas här.

Tabell 3a (se bilaga 3 för statistiktabel)

*Beroende variabel: Rädsla/Obehag

Det förelåg en signifikant skillnad mellan könen angående rädsla/obehag. Eftersom kvinna är 1 i könsdummyvariabeln visar b-värdet att kvinnor upplever mer rädsla/obehag av medievåldet.

Det höga b-värdet visar att förändringen är ganska stor på en 5 gradig skala.

Ålder visar ett signifikant värde och b-värdet visar på att ju äldre individerna är, desto mer rädsla/obehag upplever dem av medievåldet.

Pensionärsdummyn är också signifikant och b-värdet visar på att pensionärer upplever mer rädsla/obehag av medievåldet än de två andra sysselsättningsgrupperna (arbetar och studerande).

Tabell 3b (se bilaga 3 för statistiktabel)

*Beroende variabel: Positivt med mediers våldsframställning

Det förelåg en signifikant skillnad mellan könen angående hur positiva dem var till mediers våldsframställning. Eftersom kvinna är 1 i könsdummyvariabeln visar b-värdet på att män är mer positivt inställda till mediers exponering av nyhetsvåld.

Studerandevariabeln var signifikant både när det förelåg multikolinjåritet och när åldern uteslöts. B-värdet visar på att studerande är den sysselsättningsgrupp som är minst positiva till mediers våldsframställning.

Åldern visar ett signifikant värde och b-värdet visar på att ju äldre individerna är, desto mer positiva är de till mediernas våldsframställning.

När ålder och sysselsättning kontrollerades separat, framkom i båda fallen en ny signifikant variabel, nämligen universitetsdummys. B-värdet för universitetsdummys visar på att de med universitet/högskoleutbildning är mindre positiva till mediernas våldsframställning.

Tabell 3c (se bilaga 3 för statistiktabel)

*Beroende variabel: Påverkan att begå brott/avvikande beteende

---

Det förelåg en signifikant skillnad mellan könen angående hur de tror att media påverkar till att begå brott/avvikande beteende. Eftersom kvinna är 1 i könsdummyvariabeln visar b-värdet på att kvinnor i högre grad anser att medievåldet påverkar till att begå brott/avvikande beteende.

Åldern visar ett signifikant värde och b-värdet visar på att ju äldre individerna är, desto mer anser man att medievåldet påverkar till att begå brott/avvikande beteende.

Gymnasie och universitetsdummyvariablerna blev signifikant när multikolinjäriteten försvann. B-värdena pekar på att individer med gymnasie och universitets utbildning, i lägre grad tror att medievåldet påverkar till brott/avvikande beteende.

Pensionärsdummys blev också signifikant när multikolinjäriteten försvann. B-värdet visar på att pensionärer är den sysselsättningsgrupp som i högre grad tror att medievåldet påverkar till att begå brott/avvikande beteende.

Tabell 3d (se bilaga 3 för statistiktabel)

*Beroende variabel: Vår Framtid

Det förelåg en signifikant skillnad mellan könen, angående hur de tror att mediernas våldsframställning bidrar till en negativ utveckling för samhället. Eftersom kvinna är 1 i könsdummyvariabeln visar b-värdet på att kvinnor är mest negativa.

Förutom att universitetsdummys inte riktigt blev signifikant när sysselsättningsvariablerna togs bort (dock mycket nära), så var både gymnasie och universitetsdummyvariablerna annars signifikanta i samtliga tre tester. B-värdena visar på att individer med gymnasie eller universitetsutbildning var mindre negativa till framtiden.

Åldern visar ett signifikant värde och b-värdet visar på att man med åldern blir mer negativ till framtiden.

Pensionärsdummys blev signifikant när multikolinjäriteten försvann. B-värdet visar på att pensionärer är den sysselsättningsgrupp som är mest negativa till framtiden.

Tabell 3e (se bilaga 3 för statistiktabel)

*Beroende variabel: Det visas för mycket våld i medier.

Det förelåg en signifikant skillnad mellan könen, om det visas för mycket våld i medier. Eftersom kvinna är 1 i könsdummyvariabeln visar b-värdet på att kvinnor i högre utsträckning tycker att det visas för mycket våld i medier.

Åldern visar ett signifikant värde och b-värdet visar på att ju äldre individerna är, desto mer tycker dem att det visas för mycket våld i medier.

Universitetsdummys blev signifikant när multikolinjäriteten försvann. B-värdet visar på att individer med universitetutbildning i lägre grad anser att det visas för mycket våld i medier.

Pensionärsdummys blev signifikant när multikolinjäriteten försvann. B-värdet visar på att pensionärer är den sysselsättningsgrupp som tycker att det visas för mycket våld i medier.

Tabell 3f (se bilaga 3 för statistiktabel)

*Beroende variabel: Tänker du ofta på det våld som visas i medier.

Det förelåg en signifikant skillnad mellan könen, om hur ofta dem tänker på det våld som visas i medier. Eftersom kvinna är 1 i könsdummyvariabeln visar b-värdet på att kvinnor oftare tänker på det våld som visas i medier.

Åldern visar ett signifikant värde och b-värdet visar på att man med åldern oftare tänker på det våld som visas i medier.

Universitetsdummys blev signifikant när multikolinijäriteten försvann. B-värdet visar på att individer med universitetsutbildning oftare tänker på våldet i medier.

Pensionärsdummys är signifikant och b-värdet visar på att pensionärer är den sysselsättningsgrupp som mest tänker på våldet i medierna.

Tabell 3g (se bilaga 3 för statistiktabel)

*Beroende variabel: Mediers framställning av våld stämmer överens med verkligheten.

Det förelåg en signifikant skillnad mellan könen, om mediers framställning av våld stämmer överens med verkligheten. Eftersom kvinna är 1 i könsdummyvariabeln visar b-värdet på att det är kvinnor som i högre utsträckning tror att våldet stämmer överens med verkligheten.

Studerandevariabeln blev signifikant när multikolinijäriteten försvann. B-värdet visar på att studerande är den sysselsättningsgrupp som i lägst grad tror att våldet i medier stämmer överens med verkligheten.

Åldern blev signifikant när multikolinijäriteten försvann. B-värdet visar på att ju äldre individerna är, desto mer tror dem att mediers våldsframställning stämmer överens med verkligheten.

Observera att b-värdena för ålder många gånger är ganska svaga, vilket innebär att attityderna/inställningarna inte förändras speciellt mycket med åldern.

Observera att resultaten som står under tabell 3a till 3g ovan är **de enda** som kommer att redovisas i diskussionen. Därmed är det endast MRA testen ”utan ålder” och ”utan sysselsättning” utifrån bilaga 3 (statistiktabel 3a till 3g) som redovisas i diskussionen. Alltså inte ”både ålder och sysselsättning”. Anledningen till detta är att VIF-värdena när alla bakgrundsvariabler testades gav snedvridna resultat (multikolinijäritet).

Diskussion

I denna del kommer studiens resultat att tolkas och diskuteras utifrån studiens frågeställning och tidigare forskning/teori. Slutligen kommer svagheter och förslag till vidare forskning lyftas fram. Syftet med denna studie var att undersöka upplevelsen av medievåld och dess olika dimensioner, samt hur dessa står sig till studiens bakgrundsvariabler (kön, ålder, sysselsättning och högsta utbildning). Endast signifikanta resultat redovisas här.

Den första frågan som kan vara bra att ställa är om **mediers våldsframställning stämmer överens med verkligheten?** Kan vi skapa värderingar och fatta beslut utifrån medier som en sanningsenlig källa? Är medier som funktion till för att ge oss rätt uppfattning om händelser i världen?

Mycket kritik vänds mot medier som en samhällsfaktor.

Papadopoulos och Höijer (1996) menar att den verkliga kriminaliteten i samhället inte alltid står i proportion till vad som visas i medier. Nyhetsmedier (Felson, 1996) vill ofta ”spetsa” sina reportage för att locka till sig tittare och åhörare. Detta har en tendens att ge fel bild av verkligheten (Carlsson, 2001). Som individer (Dahlgren, 1981) bildar vi ofta oss en verklighetsuppfattning utifrån de intryck vi upplever i medier och medier blir ofta en allmän sanning för oss (Dahlgren, 1981).

Hur ställer sig då denna studies undersökningsgrupper till om medievåldet stämmer överens med verkligheten?

Kvinnorna i min undersökning ansåg i högre grad att mediers våldsframställning stämde överens med verkligheten.

En anledning till detta kan vara att män inte vill te sig berörda. Män kan då förringa våldshistorien ”Det är nog bara som medier överdriver”.

Många män lever efter den manliga normen att inte bli emotionellt berörd. Därmed förnekar man kanske att medievåldet skulle stämma överens med verkligheten.

Oavsett om män försöker förringa våldet eller om dem faktiskt inte blir berörda, så kan det kanske ibland vara bra att inte bli för känslomässigt berörd. Papadopoulos och Höijer (1996) menar att mediers framställning inte alltid stämmer överens med hur det verkligen förhåller sig. Nyhetsproducenterna har ibland en tendens att överdriva verkligheten i vinstgivande syfte.

De studerande i min undersökning var den grupp som mest tvivlade på att medievåldet stämmer överens med verkligheten.

En anledning till detta kan vara att de studerande får en mer kritisk förhållning till medier under sin skolgång. Om skolgången bidrar till ett kritiskt tänkande, är detta tänkande nog inte kritik endast mot medier, utan mot samhällsfrågor generellt.

Resultaten från min undersökning tyder på att man med åldern, allt mer tycker att mediers våldsframställning stämmer överens med verkligheten. För att koppla detta till ovanstående resonemang så är det mest yngre som studerar i min undersökning. Därmed skapar sig kanske yngre en annan uppfattning genom skolan i förhållande till de som är äldre.

Åsikterna **om det visas för mycket våld i medier** och dess karaktär råder det ofta delade meningar om. Nyhetsproducenterna (Liblik, 1994) anser ofta att det är en skyldighet att visa och upplysa tittarna/lyssnarna om vad som händer i samhället – ett upplysningsideal som hör hemma i en demokrati. Producenterna vill framhäva att låter vi bli att visa våldsinslagen så visas inte hela sanningen, då bidrar man till en idyllisk miljö som inte är representativ. Likaså menar dem att nyhetsfolket gör en bedömning om vad som får visa.

Men om (Liblik, 1994) professionella arbetare inom nyhetsvärlden bedömer vad som får visas, så finns det risk att dem blir så vana vid våldsexponeringen att dem inte alltid reagerar på samma sätt som en mindre van tittare. Medievårdskritiker menar att det finns oro för möjliga effekter som medieexponeringen påverkar samhället med (Barker, 1997).

Här hamnar debatten i ett dilemma (Papadopoulos och Höijer, 1996) av motstridiga känslor och tankar. Ett dilemma mellan upplysningsidealet och oron för medievaldeffekter.

Resultaten i min undersökning visar att kvinnor i högre grad upplever att det visas för mycket våld i medier, i jämförelse med män.

Det kan finnas flera skäl till detta, men för att koppla mina resultat till Birgitta Höijers (1994) studie så har kvinnor en tendens att bli mer emotionella när de upplever medievaldets framställning och därmed kanske anser i högre grad än män, att det visas för mycket våld.

Så om det är biologiskt eller kulturellt/socialt betingat hur män och kvinnor reagerar och upplever graden av medievald (Roe, 1993), så anser män att det inte i lika hög grad visas för mycket våld i medier. Som Roe (1993) nämner så är det män som ligger bakom det mesta av våldet och våldsbesluten, samt att många av makthavarna och beslutsfattarna i världen är män.

Därmed har män kanske fallit in i en avtrubbnings liknande attityd som i sin tur inte uppfattar graden av våldsframställningen på samma sätt som kvinnor.

Cronström (1994) menar att våldsinslagen i nyheterna har ökat och nyhetsjournalistiken har alltmer fått en tendens att överdriva (Gitlin, 1980) våldets omfattning för att locka tittare. Härmed kan upplevelsen om det visas för mycket våld i medier vara en generations och åldersfråga då de yngre människorna förmodligen inte upplevt samma skillnad i medie våldsexponeringen som de äldre.

I min undersökning visade det sig att man med åldern (och pensionärer) tyckte att det visades för mycket våld i medier. Förutom att det kan vara en generationsfråga om hur vi upplever medie våldet, så kan det även bero på utbildningsnivå. De äldre i min undersökning hade oftast bara gått grundskola. I motsatts ansåg de med universitetsutbildning att det i mindre utsträckning visades för mycket våld i medier.

Frågan om folk upplever att det visas för mycket våld i medier kanske kan kopplas samman med hur ofta individer **tänker på den våldsexponering som medier framställer**. Om man ofta tänker på våldet i medier så borde detta kanske delvis bero på att man tagit till sig det våld som exponerats. Då nyhetsvåld dagligen cirkulerar i samhället innebär detta att individerna matas med ständiga intryck som de får handskas med. Troligen berör det individer mer eller mindre personligt som gör att dem tänker på informationen.

Männen i min undersökning var de som i mindre utsträckning tänkte på det våld som visas genom medierna. För att referera till Höijers (1994) undersökning är kanske detta inte så konstigt, då män uppvisade lägre emotionella reaktioner än kvinnor inför nyhetsvåldsexponering. Visserligen kan man kanske ändå tänka på våldet i hög grad, även om man inte blir väldigt emotionellt upprörd. Men blir man mer emotionell berörd så finns där kanske en tendens att det lättare etsar sig fast. Därmed påminner det kanske en oftare och i synnerhet då vi dagligen matas med våldsexponeringar från medier.

De äldre och pensionärerna i min undersökning var de som i större utsträckning tänkte på våldet i medier. Som gammal blir man oftast ett relativt "lätt byte" för tex. tjuvar och rånare. Medier exponerar ofta dåd mot äldre genom nyheter och press. Detta bidrar nog starkt till att gamla människor oroar sig och tänker på eventuella faror som de kan utsättas för. För att koppla detta till Höijers (1994) undersökning så framkom liknande resultat, då det var de äldre som starkast reagerade på exponeringen av medie våld.

De med universitetsutbildning i min studie var de som oftare tänkte på våldet i medier. De flesta med universitetsutbildning studerade sociologi och som sociologistudent tänker man ofta på individ och samhällsproblem. Dock behöver man inte känna något emotionellt upphetsande eller rädsla bara för man tänker ofta på medievåldet. Istället kan det ligga på ett intellektuellt plan och att "tänka" mycket behövs under skolgången.

Det finns troligen flera orsaker till hur folk upplever medievåldet, men känslan om det visas för mycket våld i medier och hur ofta man tänker på medievåldet har för en del människor säkert emotionella kopplingar.

Emotionella upplevelser kan kopplas till den rädslan/obehag vi upplever inför medievåldet.

För att knyta an till upplevelsen av **rädsla/obehag** i min studie, så var detta också något som män inte upplevde i lika starkt.

En anledning till detta kan vara att våld ligger närmare den manliga kulturen (Roe, 1993) och därmed känner män inte samma rädsla/obehag inför medievåldet som kvinnor.

De resultat som Höijer (1994) fick fram i sin undersökning, visade att män inte blev lika emotionellt berörda som kvinnor av medievåldet.

För att koppla samman mitt resultat med Höijers (1994) så upplever kanske män medievåldet annorlunda än kvinnor.

En intressant fråga är: 1) Om våld ligger närmare den manliga kulturen 2) Män upplever inte lika stark rädsla/obehag inför medievåldet 3) Män blir inte lika känslomässigt berörda av medievåldet. Kan detta då bidra till lägre känslomässig empatiförmåga hos män? Oavsett vad så är kanske män mer avtrubbade inför mediernas våldsframställning.

Dock kan avtrubbning/blasé vara nödvändigt som Simmel (1981) beskriver om storstadsfolkets beteende. Detta beteende blir nödvändigt för att klara av alla intryck som folk ständigt matas med och här kopplat till det dagliga nyhetsvåldet vi matas med.

Resultatet av att kvinnor upplever en högre grad av rädsla/obehag inför medievåldet kan kopplas till Schleissinger et al (1998) studie som uppvisade liknande resultat. Deras studie visade att kvinnors oro ofta grundar sig på oron för att barn ska utsättas för den våldsbild medier målar upp av samhället och samt för egen del.

Ju äldre individerna var i min undersökning desto starkare upplevde de rädsla/obehag med våldsexponeringen. I Höijers (1994) undersökning var det också de äldre och framförallt kvinnor som upplevde mest obehag med nyheternas våldsframställning. De yngre motiverade

sig i Höijers (1994) undersökning med att ”verkligheten är hemsk och det är människan också”. Kan det vara så att den yngre generationen ser våldsföreteelser som relativt ”normalt” och att detta kan kopplas till Simmel (1981) att vi pga. allt fler och intensivare intryck avtrubbas. Då det blivit allt fler och starkare våldsexponeringar så kan det vara svårt för de äldre att anpassa sig på samma sätt som de yngre - då de äldre vuxit upp, socialiserats in och vant sig vid betydligt lägre grad av våldsexponeringar.

Det visade det sig i min undersökning att åldern hade en signifikant betydelse för den rädsla individer upplever av medie våldet. Resultatet visade att äldre upplevde större rädsla. Detta kan kopplas till pensionärerna som var den sysselsättningsgrupp som upplevde mest rädsla. Därmed kan slutsatsen bli att individer som kommit upp i 65 års åldern (pensionärsålder) känner större obehag av medie våldet.

Den rädsla som upplevs genom medie våldet kan kanske ofta influera hur vi tänker att det påverkar oss och vår omgivning. Dahlgren (1981) menar att medieutbudet internaliseras i oss individuellt, dvs. hur vi uppfattar och tar till oss informationen. Om vi tar till oss eller hur vi tar till oss informationen, beror både på sociala och biografiska faktorer. Utifrån detta så kan människan delvis själv reflexivt medvetet skapa sina förutsättningar för hur vi ska ta till oss information, men å andra sidan finns det en icke-reflexiv medveten sida som påverkar oss.

Individer som medvetet vill ta del av medie våldet, så om det är från TV eller radio förutsätter kanske till viss del att bli påverkade av det. Om TV-nyheterna visar en pedofil som begått ett övergrepp på ett barn, så är möjligheten säkert stort att vissa TV-tittare känner för att ta lagen i egna händer och skippa rättvisa. Eller om medier sänder ut att rån brott lyckas i 9 fall av 10, så ökar nog självförtroendet för rånarna att lyckas. Visserligen är det ett stort steg från att tänka till att begå en handling, men individer som redan går i dessa tankebanor förstärker kanske sin övertygelse genom medier Som Von Feilitzen (2001) resonerar är medier ofta är en förstärkande orsak och inte en huvudorsak.

Utifrån min undersökning visade det sig att kvinnor i högre grad än män, ansåg att medier bidrog till **påverkan att begå brott/avvikande beteende**. Det finns kanske här en koppling till Höijers (1994) undersökning om att det var kvinnorna som oftast uppvisade känslöyttringar genom nyhetsvåldet. Har man lättare att uppvisa känslor så känner man sig nog mer påverkad och därmed i högre grad anser att medie våldet påverkar.

Hur vi ställer oss till hur medier påverkar oss att begå brott/avvikande är troligtvis även en tids och åldersfråga.

Utifrån dimensionen påverkan att begå brott/avvikande beteende så var det även här de äldre och pensionärerna som ansåg att medievåldet i större utsträckning påverkar. Hur den äldre generationen anser att medievåldet påverkar kan bero på att dåtiden socialiserings och internaliseringsprocess såg annorlunda ut i jämförelse med dagens. Likaså var nog den allmänna samhällsuppfattningen grundad på lite annorlunda normer och värderingar

Idag ser samhället inte ut på samma sätt och samhället är kanske mer komplext och behövs kanske då skådas utifrån modernare och mer invecklade teoretiska resonemang. Med tiden (Von Felitzen, 2001) har vi fått allt mer insikt i komplexiteten i medieviolens och teknikerna och redskapen har blivit mer sofistikerade.

Modernare forskningsresultat (Linné, 1995) visar ofta att våldsinslag från medier endast svarar till 10 % av våldet i samhället och därmed inte den ända orsaken till våldsbrott. Då dessa resultat är relativt nya, så såg den dåtida uppfattningen om hur våld påverkar förmodligen lite annorlunda ut. Eftersom metoderna inte vara lika sofistikerade och forskningsresultaten inte lika många då, så bidrog det förmodligen till ett annat tankesätt.

Mina resultat från denna undersökning visar också att studerande och de med universitetsutbildning är minst positiva till medieviolens.

Däremot visar resultaten att de med gymnasie och universitetsutbildning i lägst utsträckning tror att medieviolens påverkar till att begå brott/avvikande beteende.

Detta kan verka lite paradoxalt. Att först vara negativt inställda till mediens våldsframställning och sen inte tro att det påverkar.

En möjlig anledning är att de som studerar och de med högre utbildning är mer negativa inställda till medieviolens pga. att de fått lära sig och blivit mer införstådda med hur medier fungerar. Dem kan inte tror att medieviolens påverkar individen till ett avvikande beteende, men motsäger sig kanske mediens framställning pga. den tendens medier har att revidera sanningen av verklighetsbilden.

Som nämns innan var de universitetsstuderande som ingår i denna studie sociologistuderenter. Som sociologistudent skapar man sig en god insikt om förhållandet mellan samhälle och människa. Därmed är kanske förutsättningarna för de med högre utbildning annorlunda än de med låg utbildning (grundskola). I Schlessinger et alls (1998) studie var det de med låg utbildning som i högre grad ansåg att medieviolens leder till ökat avvikande beteende.

Hur vi upplever mediers påverkningar, påverkar kanske också hur man **upplever positiva aspekter med medieviol**. Även om man blir påverkad av medieviol så behöver det ju inte alltid innebära ett destruktivt tankesätt eller beteende. Istället kan ju medieviol resultera i att vi tar till oss informationen för insikt, förståelse eller försvar.

Resultaten i min undersökning visade att män var de som var positivast till mediers våldsframställning. Detta kan bero på, som nämnts tidigare, att våld ligger närmare den manliga kulturen och ser det kanske som ett konstruktivt redskap att orientera sig i världen med. Om män, som nämnts innan, har lättare att tolka våldet så har dem större möjlighet att göra något konstruktivt av det. Dock bör detta inte misstolkas – med våld i den manliga kulturen har det skapats mycket elände utifrån destruktiva tillvägagångssätt genom alla tider.

Oavsett kön finns det säkert många fördelar med mediers våldsexponering. Informationen kan ge individer kunskaper om var våld ofta förekommer, anledningar till det och vilka åtgärder som görs för att förebygga eller hantera det.

Även om man med åldern ansåg att mediers våldsframställning ledde till avvikande beteende, så blev man ändå med åldern mer positiva till mediers våldsframställning.

Detta kan verka något paradoxalt. Dock kan de äldres positivitet gentemot medieviolsexponeringen härledas till upplysningstankarna (Höijer, 1994), att ambitionen att vara en god och upplyst medborgare är ett av de viktigaste motiven bakom nyhetstittandet. Kanske så viktigt att obehaget får uthärdas.

I min undersökning upplevde de studerande det mindre positivt med mediers våldsframställning i jämförelse med arbetande och pensionärer. En anledning till detta kan vara att studerande under sin utbildning ofta får teoretiskt fördjupa sig i olika resonemang och företeelser. Detta kan kanske i sin tur skapa tvivelaktighet gentemot medier som en maktfaktor i samhället och dess syfte med våldsexponeringen. Som Papadopoulos och Höijer (1996) menar har medier en tendens att förvränga bilden av verkligheten i vinstgivande syfte,

För att koppla vidare detta resonemang i min undersökning, så var de med universitetsutbildning minst positiva till mediers våldsexponering. Eftersom de universitetsstuderande i min studie var sociologistudenter, så har dessa individer kanske lättare att reflektera över medier som samhällsorgan. Genom studierna skapar sig kanske de studerande en förståelse för mediers syfte och dess relation till människan. Som Papadopoulos och Höijer (1996) menar, behöver mediebilden inte alltid representera verkligheten, även om informationen många gånger är sanningsenlig.

Huruvida **framtiden påverkas** i negativ riktning pga. medie våldsexponeringen råder det troligen delade meningar om i samhället. Beroende på hur folk upplever medie våldet i nutid, speglar troligen lite av vad dem anser om framtiden.

Forskningsresultat (Linné, 1995) visar att våldsexponeringen i medier endast svarar för en liten del av våldet i samhället. Samtidigt framhäver nyhetsproducenter hur viktigt det är med upplysningidealet. Kan vi känna oss trygga med dessa resultat och åsikter i frågan om hur samhället kommer att utvecklas? Eller ska vi förlita oss på medie våldskritikernas mer pessimistiska förhållning?

I min undersökning ställdes frågan om medie våldet skapar en negativ utveckling för samhället.

Resultaten i min undersökning visade på att kvinnan var minst positiv till detta, dvs. att kvinnorna i högre utsträckning än männen ansåg att medie våldet skapar en negativ utveckling för framtiden. Detta kan kanske kopplas till föregående resonemang om påverkan, då kvinnan i större utsträckning än män ansåg att medie våldet påverkar. Genom att i högre grad tro att medie våldet påverkar, så bidrar detta kanske till att tron om framtiden blir mer pessimistisk.

I frågan om vår framtid så var det de med gymnasie och universitetsutbildning som var minst negativa till framtidsutvecklingen. Här kan troligen en koppling göras till tidigare resultat i min undersökning, om hur dessa två grupper ansåg att medie våldet påverkar. Det kan ju falla sig ganska naturligt att man är mindre negativ inställd till framtiden om man lägre grad anser att medier påverkar till avvikande beteende. Detta resultat pekar på att de med lägre utbildning har en mer negativ syn på framtiden, vilket också var fallet med påverkan.

Föga förvånande är det att pensionärerna är mest negativa till framtiden. I föregående frågor har de äldre och pensionärerna varit den grupp som varit mest negativa till våldsexponeringen i medier. Därför är nog inte så konstigt att de äldre även här var mest pessimistiska. De äldre har naturligtvis upplevt utvecklingen av medie våld i större utsträckning än de yngre och som Cronström (1994) visar har det skett en relativt kraftig ökning av våldet i medier. Detta inkluderar även censuren om vad som får visas i medier. Har man som äldre person genomlevt en kraftig förändring och utveckling, så varför skulle utvecklingen stagnera nu? De yngre kan endast relatera till upplevelserna under sin tid, något

de vuxit in i och därmed ser som mera naturligt. Som Barker (1997) skriver: blir nyhetsvåldet allt vanligare och naturligare, därmed ser kanske yngre och kommande generationer det mer som en ”normal” företeelse.

Sammanfattning

Vad som genomgående kan sägas utifrån denna undersökning är att kvinnor och pensionärer har varit de undersökningsgrupper som varit mest negativa till mediers våldsexponering.

Intressant men paradoxalt i min undersökning är att man med åldern i större utsträckning anser att det visas för mycket våld, att våldet påverkar och att det är negativt för framtiden. Men samtidigt anser man med åldern, att det är mer positivt med mediers våldsframställning. Som resonerats innan kan detta bero på upplysningsidealet, att en upplyst människa är en bra medborgare. Resultaten har också pekat på att man med högre utbildning är mindre positiv till mediers våldsframställning, men samtidigt tror man i mindre utsträckning att det påverkar och är mindre oroliga för framtiden. Lägre utbildning som grundskola har visat på mer pessimistiska attityder till mediers våldsframställning. Dock bör det tilläggas att äldre och pensionärer oftast varit dem som haft grundskola som högsta utbildningsnivå. Det har till viss del varit svårt att hitta teoretiska referenser till sysselsättning och utbildning, vilket till viss del resulterat i ett helt egna resonemang i diskussionen.

Svagheter

Sidantalet i undersökningen överskred antalet tillåtna sidor, detta pga. den statistiska rapporteringens flertalet signifikanta resultat. Detta påverkade sidantalet i både statistikdelen och diskussionen. Den statistiska delen av undersökningen kan tyckas vara relativt svårbegriplig. Däremot har de statistiska resultaten framförts och diskuterats i diskussionen och därmed givits en begripligare förklaring.

Framtida forskning

Relativt lite forskning har bedrivits om nyhetsvåld och då framförallt i jämförelse med forskning kring fiktivt våld. Dock kan forskning om nyhetsvåld vara väsentligt då de flesta individer dagligen tar del av nyhetsutbudet. Denna studie fokuserar sig framförallt på skillnader om hur vi upplever medievåldet. Vidare forskning hade mer djupgående kunnat undersöka förståelsen om hur folk upplever medievåldet. Andra undersökningsgrupper som etnicitet och religiösa grupper kunde varit intressant att undersöka.

Referenslista

- Barker, M. & Petley, J. (1997) *Ill Effects The Media - Violence Debate*, London, Routledge.
- Barker, M. (1997) The Newson Report: A case study in 'common sense'. I M. Barker och J. Petley (eds) *Ill Effects: The Media/Violence Debate*. London: Routledge.
- Berg, H. (1994) Tror du inte att bilderna är sanna, eller? En studie av hur journalister på TV4. Nyheterna resonerar kring våldsskildringar i nyhetsprogram, Stockholm Universitet: Institutionen för Journalistik, Medier och kommunikation: C-uppsats.
- Berge, A. & Kunstlicher, R. (1996) *Inre och yttre hotbilder – Psykoanalytiker ser på våld i media*. Stockholm: Regeringskansliets offcetcentral.
- Buckingham, D. (1997) Electronic child abuse? Rethinking the media's effects on children. I M. Barker and J. Petley (eds) *Ill Effects: The Media/Violence Debate*. London: Routledge.
- Carlsson, U. (2000) *Medierna och våldet I samhället: Några resultat från SOM-undersökningar 2000* Göteborg: Nordicom.
- Ceballo, R. Dahl, T. A. Aretakis, M. T & Ramirez, C. (2001) Inner-city children's exposure to community violence: How much do parents know? *Journal of Marriage and the family* 63, 927-941.
- Cooley-Quille, M. Boyd, R. C. Frantz, E & Walsh, J. (2001) Emotional and behaviorial impact of exposure to community violence in inner-city adolescents. *Journal of clinical child and adolescent psychology* 30, 199-206.
- Cronström, J. (1994) The depiction of violence and victims of violence in Swedish television newcasts: A content analysis of the evening news on public service and private channels, Paper presented at the International Conference on Violence in the Media. New York: October.
- Dahlgren, P. (1981) TV News and the Suppression of Reflexivity Elihu Katz, Tamas

Dahlquist, U. (1998) *Större våld än nöden kräver* Umeå: Borea Bokförlag

Felson, R. B (1996) Mass media Effects on Violent Behavior *Annual Review of Sociology*, Vol. 22 (1996), 103-128.

Freud, S. (2001) *Neuros och Psykos. Småskrifter* Stockholm: Natur och Kultur

Gitlin, T. (1980) *The whole world is watching. Mass media in the making & unmaking of the new left*, Berkeley: University of California Press.

Hagen, I. (1994) "The ambivalences of TV news viewing": Between ideals and everyday practices", *European Journal of Communication* 9:193-220.

Höijer, B. (1994) Våldsskildringar i TV-nyheter. Produktion, utbud, publik, *Våldsskildringsrådets skriftserie* Nr 9.

Liblik, M. (1994) Eurovision News och våldsrapporering i svenska nyheter. En studie av EVN:s internationella nyhetsutbyte och dess betydelse för våldsrapporering i Aktuellt och Rapport, Stockholms Universitet: Institutionen för Journalistik, Medier och kommunikation: C-uppsats.

Linné, O. (1995) What Do We Know About European Research on Violence in the Media? I Von Feilitzen. F & Carlsson. Ulla (red) *Children and media violence* Göteborg: Nordicom.

Lloyd, G. (1989) "The Man of Reason", i Garry, A och Pearsall, M. (red): *Women, Knowledge and Reality*, Boston: Unwin Hyman.

May, R. (1994) *Ropet efter myten* Trondhjem: Mån-pocket.

NOMESKO (2005) *Definitioner av våld* <http://www.nom-nos.dk/nomesco.htm>

Papadopoulos, K & Höijer, B. (1996) *Våldsamma nyheter* Stockholm: Brutus Östlings Bokförlag Symposium

Roe, K. (1993) "Videovåldets första fans", i von Feilitzen. C, Forsman. M & K. Roe (red) *Våld från alla håll, Forskningsperspektiv på våld i rörliga bilder*. Stockholm: Stehag
Symposion: 111-128.

Schlessinger, P. Haynes, R. Boyle, R & McNair, B. (1998) *Men viewing violence* Manchester:
Stirling media research Institute and violence research Centre.

Simmel, G (1981) *Hur är samhället möjligt? – och andra essäer* Göteborg: Bokförlaget
korpen

Von Feilitzen (2001) *Influence of media violence: A brief research summary* Göteborg:
Nordicom.

Tabell 1

Beroende variabler		Bakgrundsvariabler										
		Kön		Sysselsättning			Högsta utb			Åldergrupp*		
		Man	Kvinna	Arb	Stud	Pens	Grund	Gym	Högs	1	2	3
Rädsla	SD	,84	,78	,77	,84	,80	,90	,89	,82	,88	,76	,79
	M	2,5	3,2	2,4	2,8	3,4	3,2	2,7	2,8	2,5	2,7	3,4
Positivt	SD	,77	,82	,69	,63	,70	,68	,73	,68	,63	,72	,80
	M	3,3	3,3	3,6	2,8	3,8	3,8	3,4	2,8	2,8	3,4	3,8
Påverkan	SD	,99	,84	,90	,84	,67	,73	,90	,87	,80	,87	,67
	M	3,4	3,7	3,2	3,3	4,2	4,2	3,4	3,2	3,1	3,4	4,2
Framtid	SD	1,02	,84	,97	,82	,76	,69	,94	,87	,73	,91	,76
	M	3,3	3,7	3,3	3,2	4,2	4,2	3,3	3,2	3,0	3,5	4,2
För mycket	SD	1,1	1,1	,84	1,1	,72	,83	1,01	1,18	1,02	,98	,72
	M	3,4	3,8	3,1	3,2	4,5	4,3	3,5	3,1	2,9	3,4	4,5
Tänker ofta	SD	1,22	1,24	1,30	1,19	1,05	1,22	1,27	1,20	1,14	1,24	1,05
	M	2,9	3,4	2,8	3,0	3,8	3,6	3,1	3,0	2,6	3,3	3,9
Överens	SD	,98	1,05	,84	1,07	1,03	,95	1,04	1,07	,99	,97	1,03
	M	2,9	3,4	3,1	2,9	3,6	3,4	3,2	2,9	2,8	3,1	3,6

* 1 = 18-26 år   2 = 27-59 år   3 = 60år+

Tabell 2

Beroende variabler		Bakgrundsvariabler			
		Kön	Sysselsättning	Högsta utb	Åldersgrupp
Rädsla	SD	,89	,89	,89	,90
	M	2,8	2,8	2,8	2,86
Positivt	SD	,79	,79	,79	,79
	M	3,2	3,2	3,2	3,2
Påverkan	SD	,92	,92	,92	,92
	M	3,5	3,5	3,5	3,5
Framtid	SD	,95	,95	,95	,94
	M	3,5	3,5	3,5	3,5
För mycket	SD	1,14	1,14	1,14	1,14
	M	3,6	3,6	3,6	3,6
Tänker ofta	SD	1,2	1,25	1,2	1,25
	M	3,2	3,2	3,2	3,2
Överens	SD	1,04	1,04	1,04	1,04
	M	3,1	3,1	3,1	3,1

Tabell 3

Multipel regressionsanalys

Dimensioner	Alla bakgrundsvariabler		Utan ålder		Utan sysselsättning	
	R2-värde	Sig.	R2-värde	Sig.	R2-värde	Sig.
Rädsla/obehag	,419	,000	,360	,000	,397	,000
Positivt	,389	,000	,349	,000	,324	,000
Påverkan	,356	,000	,305	,000	,340	,000
Vår framtid	,339	,000	,288	,000	,329	,000
För mycket	,426	,000	,345	,000	,400	,000
Tänker	,293	,000	,151	,000	,243	,000
Stämmer överens	,166	,000	,159	,000	,156	,000

Tabell 3a

*Beroende variabel: Rädsla/Obehag

Oberoende variabler	B-värde	Sig.	VIF
1) Både ålder och sysselsättning			
Könsdummy	,819	,000	1,145
Studerandedummy	,417	,009	2,553
Ålder	,029	,000	8,154**
2) Utan ålder			
Könsdummy	,783	,000	1,138
Pensionärsdummy	,708	,000	1,972
3) Utan sysselsättning			
Könsdummy	,867	,000	1,040
Ålder	,020	,000	2,159

Tabell 3b

*Beroende variabel: Positivt med medias våldsframställning

Oberoende variabler	B-värde	Sig.	VIF
1) Både ålder och sysselsättning			
Könsdummy	-,293	,002	1,145
Studerandedummy	-,465	,001	2,553
Ålder	,021	,000	8,154**
Pensionärsdummy	-,621	,008	5,592**
2) Utan ålder			
Könsdummy	-,266	,007	1,138
Universitetsdummy	-,421	,014	2,083
Studerandedummy	-,674	,000	2,126

3) Utan sysselsättning			
Könsdummy	-,162	,089	1,040
Universitetsdummy	-,426	,014	2,096
Ålder	,015	,000	2,159

Tabell 3c

*Beroende variabel: Påverkan att begå brott/avvikande beteende

Oberoende variabler	B-värde	Sig.	VIF
1) Både ålder och sysselsättning			
Könsdummy	,431	,000	1,145
Studerandedummy	,372	,031	2,553
Ålder	,028	,000	8,154**
2) Utan ålder			
Könsdummy	,396	,001	1,138
Gymnasiedummy	-,479	,006	2,295
Universitetsdummy	-,616	,003	2,083
Pensionärsdummy	,690	,000	1,972
3) Utan sysselsättning			
Könsdummy	,473	,000	1,040
Ålder	,020	,000	2,159

Tabell 3d

*Beroende variabel: Vår Framtid

Oberoende variabler	B-värde	Sig.	VIF
1) Både ålder och sysselsättning			
Könsdummy	,462	,000	1,145
Gymnasiedummy	-,452	,012	2,433
Universitetsdummy	-,463	,042	3,361**
Ålder	,029	,000	8,143**
2) Utan ålder			
Könsdummy	,462	,001	1,138
Gymnasiedummy	-,635	,000	2,261
Universitetsdummy	-,671	,002	2,084
Pensionärsdummy	,463	,010	1,976
3) Utan sysselsättning			
Könsdummy	,452	,000	1,036
Gymnasiedummy	-,435	,016	2,425
Universitetsdummy	-,389	(,059)	2,495
Ålder	,018	,000	2,164

Tabell 3e

*Beroende variabel: Det visas för mycket våld i media.

Oberoende variabler	B-värde	Sig.	VIF
1) Både ålder och sysselsättning			
Könsdummy	,471	,000	1,145
Studerandedummy	,584	,004	2,553
Ålder	,044	,000	8,154**
2) Utan ålder			
Könsdummy	,417	,003	1,138
Universitetsdummy	-,645	,009	2,295
Pensionärsdummy	1,114	,000	1,972
3) Utan sysselsättning			
Könsdummy	,541	,000	1,040
Ålder	,031	,000	2,159

Tabell 3f

*Beroende variabel: Tänker du ofta på det våld som visas i media.

Oberoende variabler	B-värde	Sig.	VIF
1) Både ålder och sysselsättning			
Könsdummy	,578	,000	1,145
Studerandedummy	,721	,003	2,553**
Ålder	,064	,000	8,154**
Pensionärsdummy	-1,055	,008	5,592**
2) Utan ålder			
Könsdummy	,499	,005	1,138
Pensionärsdummy	,928	,000	1,972
3) Utan sysselsättning			
Könsdummy	,597	,000	1,040
Universitetsdummy	,678	,020	2,096
Ålder	,034	,000	2,159

Tabell 3g

*Beroende variabel: Medias framställning av våld stämmer överens med verkligheten.

Oberoende variabler	B-värde	Sig.	VIF
1) Både ålder och sysselsättning			
Könsdummy	,573	,000	1,145
2) Utan ålder			
Könsdummy	,559	,000	1,138

Studerandedummy	-,453	,026	2,126
<hr/>			
3) Utan sysselsättning			
Könsdummy	,524	,000	1,040
Ålder	,017	,000	2,159

** = Anledning till redovisningen av VIF-värdet är att om detta överstiger 2,5/3 så finns en risk för kolinjäritet mellan de oberoende variablerna, dvs. att de oberoende variablerna var för sig eller gruppvis är inbördes korrelerade. Detta är viktigt att redovisa för, då det kan ge snedvridna resultat. De Multikolinjära resultaten redovisas därför inte i diskussionen.

C-uppsats i Sociologi

Hej!

Mitt namn är Thord Eriksson och jag läser sociologi i Lund. Denna uppsats kommer att ligga till grund för en vetenskaplig c-uppsats i Sociologi.

Ämnet som ska undersökas är ”medievåld”, dvs. hur personer upplever den våldskildring som visas i media - genom Tv-nyheter och dagstidningar.

Undersökningen speglar **inte** konstruerat våld som ses i film eller serievärlden – utan endast våld som skildras i verkligheten.

Frågor som ställs är T.ex.: Om media visar för mycket våld, om media visar onödigt våld, hur våld påverkar individen osv..

Totalt kommer ca 200 personer ingå i studien, förhoppningsvis jämt fördelat mellan könen.

Undersökningen kommer att ske med hjälp av enkäter, som personerna själva fyller i (med instruktioner av forskaren).

Din och alla andras medverkan är av yttersta vikt, detta pga. att få en så allsidig och riktig bild av verkligheten som möjligt.

Etik

Alla uppgifter kommer att behandlas konfidentiellt och inga personer kommer att utsättas för något obehag, varken rättslig, psykisk eller fysisk. Deltagarna får själva bestämma hur länge dem vill fortgå studien, dvs. de kan avbryta när de vill utan några negativa följder. Uppgifter lämnade av forskningsdeltagarna kommer inte lånas ut eller användas för kommersiellt bruk. Inga individuella resultat kommer att publiceras, utan endast det sammanställda.

Var god att kontakta mig på nedanstående telefonnummer eller E-mail vid eventuella frågor.

Hoppas på er medverkan.

Tack på förhand!

Mvh

Thord Eriksson

Tel Bostad: 042-211378

Mobil: 0768-962298

E-mail: tord.eriksson4@comhem.se

Medievåld

Hur upplever du att vi påverkas av mediers framställning av våld genom nyheter på TV, i dagspressen och dokumentärer?

Undersökningen speglar **inte** konstruerat våld som ses i film eller serievärlden – utan endast våld som skildras i verkligheten.

Dina svar behandlas **konfidentiellt**.

Undersökningen ska användas som underlag för en C-uppsats i Sociologi, du väljer själv vad du vill svara på men jag är tacksamma om du besvarar samtliga frågor.

Ringa in endast **ett** alternativ

Tack för din medverkan i denna undersökning.

Kön Man Kvinna

Ålder, ca _____

Är ni svensk medborgare? Ja Nej

Sysselsättning Arbetar Arbetslös Studerar Pensionär

Ange högsta utbildningsnivå Grundskola Gymnasiet/Komvux Högskola/Universitet
Annat _____

Tidningar, TV och radio sägs ibland påverka brottsligheten (**inte våld från filmer eller serietidningar**). Vad tror du? Nedan följer ett antal påstående och frågor. Instämmer du i dessa eller inte?

A)

	Absolut inte	1	2	3	4	Absolut
Det visas för mycket våld i medierna		1	2	3	4	5
Tänker du ofta på det våld som visas i medierna?		1	2	3	4	5
Mediers framställning av våld stämmer överens med verkligheten		1	2	3	4	5

B)

Rädsla/obehag

Skapar mediers framställning av våld -

	Absolut inte	1	2	3	4	Absolut
1) att du oroar dig för andra, att dem ska utsättas för våld?		1	2	3	4	5
2) oro för dig själv?		1	2	3	4	5

Bilaga 5

3) rädsla hos dig?	1	2	3	4	5
4) obehag hos dig?	1	2	3	4	5
5) att du mår dåligt?	1	2	3	4	5
6) att du har svårare att vara glad?	1	2	3	4	5
7) att du tycker det är obehagligt att vara ute på kvällarna?	1	2	3	4	5
8) att det är obehagligt att vara på vissa ställe?	1	2	3	4	5
9) en passivitet/tillbakadragenhet hos människor?	1	2	3	4	5
10) att det är svårare att vara social?	1	2	3	4	5

C)**Positivt med mediers våldsframställning**

Skapar mediers framställning av våld -

	Absolut inte				Absolut
1) att man skaffar sig nödvändig information om verkligheten?	1	2	3	4	5
2) att man är bättre förberedd mot kriminalitet/våld?	1	2	3	4	5
3) ett bättre egenhändigt skydd vid våldshot?	1	2	3	4	5
4) att det är lättare att orientera sig i världen?	1	2	3	4	5
5) att vi mentalt har lättare kan hantera det våld som cirkulerar i samhället?	1	2	3	4	5
6) att folk blir mindre naiva angående verkligheten?	1	2	3	4	5
7) en kunskap som viktigt i ett allmänbildande syfte?	1	2	3	4	5
8) att det ökar vår förståelse om vad som är bra?	1	2	3	4	5
9) att alltfler individer agerar mot våld?	1	2	3	4	5
10) att myndigheterna reagerar mot våldsföreteelser?	1	2	3	4	5

D)**Påverkan att begå brott/avvikande beteende**

Skapar mediers framställning av våld -

	Absolut inte				Absolut
1) en tendens till ökad kriminalitet?	1	2	3	4	5
2) en tendens att kriminella fortsätter begå brott?	1	2	3	4	5

Bilaga 5

3) en tendens att det bildas kriminella grupper?	1	2	3	4	5
4) en tendens att samhällsstrukturen utvecklas negativt?	1	2	3	4	5
5) en tendens att folk börjar tycka det är mer och mer normalt med våld?	1	2	3	4	5
6) att folk får mer och mer kriminella tendenser?	1	2	3	4	5
7) en tendens att folk har svårare att se det "goda" i samhället?	1	2	3	4	5
8) en tendens att barn tar efter och ser det som en normal företeelse?	1	2	3	4	5
9) en tendens att barn utvecklas i en negativ riktning?	1	2	3	4	5
10) en tendens till skadighet för barn?	1	2	3	4	5

E)

Vår Framtid

Skapar mediernas framställning av våld -

	Absolut inte				Absolut
1) en negativ utveckling för samhället?	1	2	3	4	5
2) att det blir allt sämre moral i samhället?	1	2	3	4	5
3) en bild av verkligheten som blir att svårare att leva med?	1	2	3	4	5
4) en bild av verkligheten som skapar alltmer rädsla hos individerna?	1	2	3	4	5
5) en bild av verkligheten som går i en alltmer negativ riktning?	1	2	3	4	5
6) att vi alltmer förlorar insikten om vad som "gott"?	1	2	3	4	5
7) att våra barn alltmer ser våld som något "normalt"?	1	2	3	4	5
8) att våra barn blir alltmer kriminella?	1	2	3	4	5
9) en tendens till alltmer kriminella beteende?	1	2	3	4	5
10) att vi börjar se våld som en normal företeelse?	1	2	3	4	5

Tack för din medverkan!